



การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ทัศนีย์ ใจห้าว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ธันวาคม 2548

การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ทัศนีย์ ใจห้าว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ธันวาคม 2548

ISBN 974-429-385-3

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา



AN OPERATIONAL GUIDELINE DEVELOPMENT FOR EDUCATIONAL SUPERVISION
OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PHRANAKHON SI AYUTTHAYA
EDUCATIONAL AREA

THASSANEE JAIHAO

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

December 2005

ISBN 974-429-385-3

Copyright by Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University All Right Reserved



ทัศนีย์ ใจห้าว. (2548). การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร แผลงภู,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกิจ สุวานิช.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ พัฒนาแนวทางการปฏิบัติ ศึกษา
ความเหมาะสม และศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม
ได้แก่ 1) ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติการหน้าที่วิชาการ จำนวน 17 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน
ความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องของขั้นตอนและรายละเอียดของแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ
การศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน
5 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน
4) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์
แบบประเมิน และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t (t-test)

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้น ตรงกับความต้องการ มีความ
เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 33 แนวทาง 1) ขั้นเตรียมการ 9 แนวทาง
2) ขั้นการวางแผน 11 แนวทาง 3) ขั้นการดำเนินการ 4 แนวทาง 4) ขั้นประเมินผลการนิเทศ
5 แนวทาง 5) ขั้นปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ 4 แนวทาง



Thassanee Jaihao. (2005). **An Operational Guideline Development for Educational Supervision of Schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Area.** Master Thesis, M.Ed. (Educational Administration). Phranakhon Si Ayutthaya : Graduate School, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee : Assistant Professor Dr. Somporn Malangpoo, Assistant Professor Sukit Suvenit.

ABSTRACT

The purpose of the research was to study the need to develop an operational guideline as well as its suitability and feasibility to be used in educational supervision of the schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Area. The samples of this research were the 4 following groups : 1) 17 educational supervisors of the educational area, school administrators, and teachers, 2) 5 educational experts to evaluate the guideline for educational supervision of the schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Area. 3) 30 educational experts to consider the suitability of the guideline for educational supervision of the schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Area. and 4) 210 school administrators. A pre – constructed interview, an evaluation form, and a questionnaire were used in data collection. Statistical analysis was performed by IOC, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and t – test.

The findings indicated that 5 steps with 33 items in an operational guideline development for educational supervision of the schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Area were found fulfilling the need, suitable and feasible. They were : 1) preparation step – 9 items, 2) planning step – 11 items, 3) operation step – 4 items, 4) supervisory evaluation step – 5 items, and 5) improvement – 4 items.



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร แมลงกู๋ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ สุกิจ สุวานิช กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาช่วยเหลือแนวคิด ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องตลอดมา ขอขอบคุณ นายเสนอ บุญยะคงรัตน์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ในการสอบวิทยานิพนธ์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ ดร.กীরดี ศรีวิเชียร และคณาจารย์ทุกท่านที่มีได้เอื้อนาม

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ประกอบด้วย ดร.ปฐมพงษ์ สุภเลิศ ดร.รุ่งโรจน์ มีคุณ ดร.สมจิตร ศรีเสนา ดร.สุธาทิพย์ ไชยรัตน์ และ ดร.อุทัยวรรณ สายพิณณะ ที่กรุณาตรวจสอบ ความสอดคล้องและความตรงของเนื้อหาตลอดจนข้อเสนอแนะที่เหมาะสม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุน และอนุญาตให้บุคลากรในสังกัดคอยแบบสอบถาม และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางการศึกษาที่ให้ความกรุณาตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือ การวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ตลอดจนครูผู้สอน ที่เสียสละเวลาเข้าร่วมประชุมและตอบแบบสอบถามรวมทั้งรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนให้ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ ทุกคนในครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา และให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จตามประสงค์

วัศนีช ใจแก้ว



สารบัญ

| | หน้า |
|---|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย..... | จ |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... | ข |
| กิตติกรรมประกาศ..... | ช |
| สารบัญ..... | ซ |
| สารบัญตาราง..... | ฎ |
| สารบัญภาพประกอบ..... | ฏ |
| บทที่ | |
| 1 บทนำ..... | 1 |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... | 1 |
| คำถามการวิจัย..... | 4 |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... | 4 |
| ความสำคัญของการวิจัย..... | 4 |
| คำสำคัญ..... | 5 |
| ขอบเขตการวิจัย..... | 5 |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 7 |
| นิยามศัพท์เฉพาะ..... | 8 |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... | 9 |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... | 11 |
| แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา..... | 11 |
| แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของหน่วยงาน นักวิชาการและ นักการศึกษา..... | 23 |
| สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 กับการนิเทศการศึกษา..... | 53 |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... | 55 |
| สรุปแนวคิด หลักการ ที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 59 |



สารบัญ (ต่อ)

| บทที่ | | หน้า |
|-------|---|------|
| 3 | วิธีดำเนินการวิจัย..... | 60 |
| | ขั้นตอนดำเนินการวิจัย..... | 60 |
| | ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... | 63 |
| | เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... | 64 |
| | การเก็บรวบรวมข้อมูล..... | 66 |
| | การวิเคราะห์ข้อมูล..... | 67 |
| | การนำเสนอผลการวิจัย..... | 69 |
| 4 | ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 70 |
| | ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสถานภาพบุคคลผู้เกี่ยวข้องของทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฏิบัติการหน้าที่ วิชาการ..... | 70 |
| | ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการแนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน..... | 75 |
| | ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน..... | 77 |
| | ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน..... | 79 |
| | ตอนที่ 5 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน..... | 86 |
| 5 | สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... | 93 |
| | วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... | 93 |
| | วิธีดำเนินการวิจัย..... | 93 |
| | สรุปผลการวิจัย..... | 96 |
| | อภิปรายผล..... | 97 |
| | ข้อเสนอแนะ..... | 102 |



สารบัญ (ต่อ)

| บทที่ | หน้า |
|---|------|
| บรรณานุกรม..... | 103 |
| ภาคผนวก..... | 110 |
| ภาคผนวก ก หนังสือขอเชิญร่วมประชุมสัมมนาเพื่อการวิจัย หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยและ ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและ ความเหมาะสมของเครื่องมือในการวิจัยและหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... | 111 |
| ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาความต้องการของแนวทางการปฏิบัติ การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ การวิจัย รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมินรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจ ความเหมาะสมของแนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ แก่ชุมชน และรายชื่อผู้ตรวจสอบความเชื่อมั่น..... | 119 |
| ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบบประเมิน ตาราง IOC. ภาพประกอบแผนภูมิ..... | 127 |
| ประวัติของผู้วิจัย..... | 148 |



สารบัญตาราง

| ตาราง | หน้า |
|-------|---|
| 1 | สรุปและสังเคราะห์แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของหน่วยงาน นักวิชาการ นักการศึกษา ในประเทศและต่างประเทศ..... 27 |
| 2 | จำนวนและร้อยละของผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาจำแนกตามสถานภาพ..... 71 |
| 3 | จำนวนและร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกตามสถานภาพ..... 72 |
| 4 | จำนวน และร้อยละของผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามสถานภาพ..... 73 |
| 5 | จำนวน และร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามสถานภาพ..... 74 |
| 6 | ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และค่า t ในการทดสอบความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... 80 |
| 7 | ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นเตรียมการ และค่า t ในการทดสอบความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... 81 |
| 8 | ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นการวางแผน และค่า t ในการทดสอบความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... 82 |
| 9 | ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นการดำเนินการ และ ค่า t ในการทดสอบความเหมาะสมตามเกณฑ์ ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... 83 |
| 10 | ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นประเมินผลการนิเทศ และค่า t ในการทดสอบความเหมาะสมตามเกณฑ์ ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... 84 |



สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

| ตาราง | หน้า |
|--|------|
| 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ และ ค่า t ในการทดสอบความเหมาะสม ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... | 85 |
| 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และค่า t ใน การทดสอบความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... | 87 |
| 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นเตรียมการ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... | 88 |
| 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นการวางแผน และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$)..... | 89 |
| 15 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นการดำเนินการ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$) | 90 |
| 16 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นการประเมินผล และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$) | 91 |
| 17 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu \geq 3.50$) | 92 |



สารบัญภาพประกอบ

| ภาพประกอบ | หน้า |
|--|------|
| 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 7 |
| 2 แสดงความสัมพันธ์ของมิติการสอนกับมิติดนักรียนกับการบริหารสถานศึกษา..... | 19 |
| 3 แสดงระบบของพฤติกรรมการณ์เทศการสอน..... | 20 |
| 4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย..... | 62 |